

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
средняя общеобразовательная школа с.Мичурино
Ардонского района РСО-Алания**

«Рассмотрено»

«Согласовано»

«Утверждаю»

На МО школы

зам.директора по УВР

Директор школы

Рук-ль Вазиева Л.В.

Беленко Н.М.

Гадлова Б.Н.

Протокол № 1

« 31 » 08 2022г.

» 08 2022г.

От « 31 » 08 2022г.

**Кусæн программæ
ирон литературæйæ
6 къласæн**

Ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуыргæнæг: Уазиты Л.В.

2022-2023 ахуыры аз.

Кусæн программæ ирон литературæйæ,

6-æм кълас, æдæппæт - 51 сах

Æмбарынгæнæн фыстæг

Программæ арæзт у Республикæ Цæгат Ирыстон – Аланийы иумæйаг æмæ профессионалон ахуырады Ирон æвзаг æмæ литературæйы программæйы бындурыл (Дзæуджыхъæу: «Ир» - 2005, 208 ф.)

Адæмы монон царды кæддæриддæр стыр ахадындынад уыдис фольклор æмæ аив литературæйæн. Уыдоны нывæфтыд æрцыд сæ цард, сæ историйы ахсджиагдæр цаутæ, сæ зонадон фæлтæрддынад. Уыдоны ис зонды суадон, ныхасы фидауц æмæ бæрзонд идеятæ. Дзырдаивадæн йæ нысаниуæг фæуæлдæр ис нæ рæстæджы. Уый рæзгæ фæлтæры хъомыл кæны гуманизм æмæ граждайнаг идеалтыл, фидар кæны адæмы удварн, уымæй рæзынц монон æмæ культурон традицитæ. Уымæ гæсгæ скъолайы куысты ахъаззагдæр у литературæ ахуыр кæнын.

Программæйы нысан æмæ хæстæ

6-æм къласы ирон литературæйæ скъоладзаутæ ахуыр кæнынц фольклор æмæ литературæйæ хицæн уацмыстæ. Уыдон сты аив, мидисджын, скъоладзау йæ кармæ гæсгæ кæй бамбардзæн, ахæмтæ.

Ирон литературæ ахуыр кæныны *сæйрагдæр нысантæ сты*: зонындынагдæтæ раттын ирон литературæйæ аивадон тексты бындурыл; литературон уацмыс анализ кæныны зонындынагдæтæ арфдæр кæнын; аивадон уацмыстæ кæсыны культурæ рæзын кæнын. Уымæ стыр нысаниуæг ис аивадон литературæйы фæрцы удварны хъомылады фарстатыл кусын, абоны рæстæгæн аргъ кæнын зонын; æгъдау, кад, намыс, патриотизм æмæ граждайнаг хæстæ цы сты, уый зонын; гуманон дунембарынад æмæ национ химбарынадæй хайджын кæнын; литературон уацмысы эстетикон æнкъарæнтæ æмбарын; ирон адæмы национ культурæйы сæйраг миниуджытæ литературон тексты агурын.

Ирон адæмон сфæлдыстад у адæмы монон культурæйы ахъаззаг хай. Уый у нæ адæмы «зонд æмæ зæрдæйы рухсæй нывæст». Фольклоры сыгъдæгæй зынынц царды нывæфтыд истори, фæлтæрты сагъæстæ æмæ бæллицтæ. Нæ фыдæлтæм нæ уыд фысгæ истори, фæлæ нын адæмон сфæлдыстад у ахсджиаг историон æрмæг, уый фæрцы базонæм ивгъуыд заманты цард. Фольклоры æппæт жанртæ дæр æвдисынц адæмы цард, сæ зонд, сæ хъуыдытæ, сæ цæстангас цардмæ, æрдзы фæзындтæм. Уымæ гæсгæ йын ис стыр зонынадон, хъомыладон æмæ эстетикон ахадындынад.

Программæ стыр ахъаз уыздæн ирон фольклор хуыздæр бамбарынаг, йæ сæйраг проблемæтæ йын бæстондæр раиртасынаг, адæмон сфæлдыстад ахуыр кæнынæн æххуысгæнæг æрмæг, амонæг мадзал.

Ахуырадон программæйы нысантæ æмæ хæстæ:

- адæмон сфæлдыстады æппæт хуызтæ, йæ сæйраг жанртæ æмæ сæ миниуджытæ алывæрсыгæй равдисын;
- фольклор æмæ аив литературæйы хицæндынад бамбарын кæнын;
- æппæт жанрты текстты бындурыл зонындынагдæтæ райсын;

- историон-хъайтарон традициты фæрцы æрыгон фæлтæрма хæццæ кæнын патриотизм æмæ гуманон æнкъарæнтæ, идейæтæ, нæртон дуджы идеалтæ;

- кæсыны æмæ ныхасы культура бæрзонддæр кæнын.

2. Сæйраг домæнтæ скъоладзауты зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæм

Скъоладзаутæ хъуамæ зонай:

- адæмон сфæлдыстады сæрмагонд æууæлтæ, мидис æмæ хицæн миниуджытæ;

- фольклоры сæйраг хуызтæ æмæ жанртæ;

- текст æвзарын;

- уацмысты авторты цард æмæ сфæлдыстады тыххæй бæлвырд зонындзинæдтæ;

- аивадон ныв æмæ фæлгонц цы мадзæлттæй арæзт цæуынц, уый;

- хицæн литературон терминтæ.

Скъоладзаутæ хъуамæ арæхсой:

- уацмысты тексттæ аив æмæ æмбаргæ каст кæнынмæ;

- фольклоры жанрты тексттæ арф æмбарын æмæ æнкъарынмæ;

- мифтæ æмæ истори кæрæдзийæ хицæн кæнынмæ;

- текстты мидис æвзарынмæ, хи ныхæстæй йæ дзурынмæ;

- архайджытæн характеристика дæттын, кæрæдзийыл сæ абарынмæ;

- уацмысы нывæфтыд æвзæджы рæсугъддзинад æмæ йæ аивадон гæнæнтæ æвзарынмæ;

- уацмыс æмæ йæ архайджыты тыххæй йæ хъуыдытæ зæгъын, цаутæн аргъ кæнын, цардимæ сæ бæттын

6-æм къласы Ирон литературæйы Кусæн программæйы структура

6-æм къласы ирон литературæйы Кусæн программæ арæзт у системондзинад æмæ наукондзинады принциптыл.

Программæйы бæрæггонд цæуынц, литературæйы теорийæ ахуырдаутæ хъуамæ цы ног зонындзинæдтæ райсой, уыдон.

Æрмæджы равæрды хынцгонд æрцыдысты скъоладзауты кары хицæндзинæдтæ дæр.

Программæйы бæрæггонд æрцыд ахуыры азы сахæтты нымæц, алы темæйæн дæр дзы цас лæвæрд цæуы, уый.

Программæйы сæйрагдæрыл нымæд цæуы коммуникативон компетенцитæ (арæхстдзинæдтæ), культурамонады (культуроведческая) компетенци рæзын кæнын.

Коммуникативон компетенци (арæхстдзинад) амоны, цæмæй скъоладзаутæ арæхсой ныхасы хуызтæй (дзургæ, фысгæ, хъусгæ) пайда кæнынмæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ арæхсой сæ ныхас аразынмæ.

Культурамонады (культуроведческая) компетенци – ирон литературæ ирон адæмы культурамæ зонгæ кæныны фæрæз кæй у, уый æнкъарын; литературæйы бастдзинæдтæ истори æмæ адæмы культурамæ, ирон ныхасы этикетон нормæтæ зонын, пайда кæнынмæ сæ арæхсын.

Иумæйагæй ахуырадон предмет «Ирон литературæ»-йы сæйраг хæстæ сты:

- литературон уацмысты бындурыл хъомыладон куыст кæнын;

- логикон хъуыдыкæнынады рæзтыл кусын;
- скъоладзауты фæцалх кæнын хиуыл кусыныл, ирон литературæ хибарæй ахуыр кæныныл;
- иумæйаг ахуырадон арæхстдзинæдтæ рæзыныл куыст (удгоймагон, регулятивон, зонындзинæдтæ исыны (познавательный), коммуникативон.

Предметы хицæндзинад:

Ирон литературæ у ирон адæмы уд æмæ зонд, ирон адæмы культурæйы хæзнадон; ирон литературæ у ныхас кæныны, хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз, нæ адæмы царды тыххæй зонындзинæдтæ кæрæдзийæн дæттыны фæрæз. Литературæ канд хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз нæу, литературæ у хъомылады хотых, æмæ уымæ гæсгæ ирон литературæйы ахуыртæн скъолайы ис стыр ахадьндзинад.

Ранымад уавæртæ амонинц предметы хицæндзинад:

Ирон литературæ у ахуырадон хай «Филологи»-йы къабæзтæй иу, æнгом баст у ахуырадон предмет «Ирон æвзаг»-имæ. Ирон литературæ у скъоладзауты дзырдуат хъæздыг кæныны мадзал, сæ ныхасы культурæ, иумæйагæй коммуникативон арæхстдзинæдтæ рæзын кæныны фæрæз.

Ирон литературæйы фæрцы ахуырдаутæ хуыздæр банкъардзысты дзырды эстетикон функци, фæцалх уыдзысты, хъуыдытæ æргом кæнынæн бæлвырд дзырдтæ ссарынмæ.

Программæмæ гæсгæ скъоладзаутæ базонгæ уыдзысты канд фольклорон æмæ литературон уацмыстимæ нæ, фæлæ ма литературæйы теорийы хицæн æмбарынадтимæ дæр.

Ирон литературæ хъæздыгдæр æмæ мидисджындæр кæны скъоладзауты миддуне, сæ дунембарынад; ирон литературæйы фæрцы сывæллæттæ базонгæ уыдзысты адæмон сфæлдыстадимæ, ирон литературæйы хуыздæр уацмыстимæ.

Ахуырты рæстæг пайдагонд цæуы ахæм ахуырадон технологитæй:

- скъоладзаутæм индивидуалон цæстæй кæсыны технологи (дифференциаци);
- проблемон ахуыртæ;
- информацион-коммуникацион технологитæ;
- æнæниздзинад хъахъхъæныны технологитæ;
- бæрæггæнæнты инновацион системæ, «портфолио»;
- коллективон куысты хуызтæ (къæйттæй куыст, къордты куыст);
- проектон-иртасæн технологи

б -æм кълæсы программæ домæ дарддæр дæр скъоладзауты кæсын сæмæ дзурыныл ахуыр кæнын. Ахуырдаутæ хъуамæ базонгæ текст сæвзарын, йæ мидис рафæлгъауын сæмæ йæ радзурын. Уыдонсæн раттын хъæуы бæлвырд зонинсæгтæ автор сæмæ йæ сфæлдыстады тыххæй. Лæмбынсæг кæсын хъæуы йæ аивдзинады сæуултæм. Уый сæраппонд, уацмыс сæвзаргæйсæ, амынд цæуынц хицæн терминтæ литературæйы теорийæ.

Ахуырдаутсе хъуамсе базоной, аивадон ныв семсе фселгонц цы мадзсэлттсей арсезт цсеуынц, уйдон, хъуамсе иртасой нывсефтыд севзаджи рсесугъддзинад семсе йсе аивадон гсентсе.. Скъоладзау хъуамсе базона уацмыс семсе йсе архайджыты тыххсей йсе хъуыдытсе зсегъын, цаутсен аргъ ксенын, уйдон цардимсе бсеттын.

6 кьласы программæйы мидис.

Адæмон сфæлдыстад. «Сослан æмæ Тары фырттсе», «Арвы айдæн», «Ох-ох æмæ мæгуыр лæджы фырт», «Цæхджын хойраджы аргъ», «Уастырджи æмæ æртæ æфсымæры», «Чермены зарæг», «Антъоны зарæг».

Дзыхсей дзургсæ сфæлдыстады хуызтсе. Нарты кадджытсе. Сæ мидис. Нертон дуджы идеалтсе. Ном семсе намысы нысаниусæг. Нæ рагфыдсэлты сехсенадон царды сеуусэлтсе кадсæджы. Æдсæг семсе серымысгæ хабсерттсе. Сослан семсе Сатанайы архайд. Зонды уселахиз гуымиры тыхыл. Нарты кадджыты аивадон мадзсэлттсе.

Хетæгкаты Къоста. Къостайы царды хабæрттæ. «Балцы зарæг», «Сидзæргæс», «Марходарæг», «Дзæбидырдуан»

«**Балцы зарæг**». Дзыллсейы ссæрселтау иудзинадмæ сидт. Рухсмæ тындзын, рæстдзинад уарзын – поэты ссæйраг домсентсе рæзгæ уды раз. Æмдзсæвгсейы оптимистон уаг.

«**Сидзæргæс**». Сидзæргæс семсе сывсæллсæтты сæсæрз уавсæр. Мады катай йсе цотыл. Сæ фсæсайсены фсæлтсæрсен – фидсен сын ксæй нсæй, уый сæвдиссен. Хъызт зымсæджы нывтсе – сæмдзсæвгсейы ссæйраг хъуыды сæргомгсæнсæг мадзсэлттсей иу. Фыссæдджы ахсæст йсе хъайтартсæм. Уацмысы бсæрзонд эмоцион тых.

«**Марходарæг**». Басняйы мидис. Йсе бастдзинад адæмон сæмбисондимсе. Йсе нысан – адсæймаджы хъсентыл (гуыбындзсæл, фидиссæмхиц, дыдзсæсгом, сæгад митсæ) худын. Басняйы сæвзаг, цыргъ диалог.

«**Дзæбидырдуан**». Зебаты хъсæу. Хсæхсæсты вадат царды нывтсе. Ирон хсæдзары фсæтк. Зсæронд Зураппы цсæстсæнгас ныфсхаст мсæ лсæгдзинадмæ. Зсæлинсейы поэтикон сурсæт. тедо – фсæлтсæрдджын цуанон. Йсе фсæлгонц, йсе ссæйраг сеуусэлтсе (ныфсхаст, хиуылхсæгсæ, быхсон, бинонтыл семсе сæмбсæлттыл сенывыд). Хсæххон сæрдзы рсесугъддзинад, йсе бархъомыс адсæймаджы царды. Ксæронбсеттсæн нывы ирд ахорсентсе.

Гæдиаты Секъа. «Фæдзæхсын», «Мад æмæ фырт», «Зæрватыкк».

«**Фæдзæхсын**». Æмдзсæвгсейы ссæйраг хъуыды. Фыссæдджы фсæдзсæхст йсе ксæстсæртсæм. Мадалон æвзаг æмæ чиныджы нысаниуæг дзыллæйы царды сæмдзæвгæйы.

«**Мад æмæ фырт**». Рсæстсæдджы барджытсе радзырды. Мсæгуыр адсæмы хъизсæмсæйраг цард. Æлдары фыдмитсе. Тугъан семсе Маринейы тырнындзинад ссæрибармæ. Сæ ныфсхаст. Сæ фыдсæх цагъарадмæ. Радзырды ссæйраг идеясе. Сæрдзы нывтсе семсе сæ ахадындзинад. Адæмон сæмбиссæндтсе уацмысы, сæ нысаниуæг.

«Зарватыкк». Радзырды мидис. Цэрсег удгоймсегты хсэен хэстсегдзинад х'ах'х'сэнын, сэрдзон «кэстсэр сэфсымсэртил» арм дарын. Аивадон параллелизмы нысаниусег уацмысы: динамонсэдэжы уаг – зэсваттыччы зэсрдиаг фыдсэбон йсэ хэсдзар сэмсэ йсэ лэппынтыл. Уарзты зэсрдиаг фыдсэбон йсэ хэсдзар сэмсэ йсэ лэппынтыл. Уарзты тых сэмсэ йсэ фэстиуджытэ. Фыссэсэдэжы уайдзсэф дурзсэрдэ адсэмсэен.

Брыт'иаты Елбыздых'о. «Уарэсэдзау».

Уацмысы мидис. Йсэ кофликт: патриархалон этиксэйи хуыздсэр сөууэлтэс фэсэдзсэуины «культурсэмсэ» ныхмсэ сөсэрдсэй. Ирон лэсэдэжы фэсэминаг миниуджытэ уацмысы: йе ддаг бакаст, адсэмы хсэен хи дарыны фэстк, йсэ царды сэг'дау (куыст уарзын, хи фэсэллойсэ цэрын, ный'арсэдэжы буц дарын, фэсэсэх'уагсэен сэххуыс ксэнын, сэндсэр адсэмты хордзинадтэ нымайын, уыимсэ хи национ цэсгом сэмсэ сэг'даусэен аг' ксэнын). Муссэсэйи фэсэгонц. уацмысы сөсваг-характеристиксэ-йи мадзал.

Кочысаты Розэ. «Гэды лэг». Уацмысы фольклорон бындур. Йсэ идейон мидис – зонды уэсэхиз. Умарханы фэсэгонц (амалджын, сэрх'уыдыджын, хсэларзсэрдэ лэсэ) . Бынэттон (п'ырыстыф, фидиусэ) хиуарзондзинад, ссэ гуымиры ахаст адсэммсэ. Дудэжы социалон – цардыуагон барджытэ уацмысы. Мызылон сэмсэ К'юмианы сурттэ. Архайды комизм, йсэ сэнсэх'сэлсэдэжы ксэронбэсттэен. Комедийи адсэмон сөсваг.

Илас Эрнигон. «Зарэг». «Челэ».

«Зарэг». Эмдзсэсгсэйи х'уыды. Йсэ автобиографион мидис. Х'ысмсэсэй сэнсэразыдзинады аххосэгтэ. Лирикон х'айтары бысэсэу ныхас цардимсэ (булсэмсэрг'ымсэ). Эмдзсэсгсэйи аивадон фэсэсэзтэ (пэтикон сидсэен, риторикон фарст, антитезэ)

«Челэ». Радзырды мидис- зыд сэмсэ ксэрсэф лэсэдэжы х'ысмсэсэ. . Эмдзсэсгсэйи х'уыды. Уацмысы композицион арсэзт. Челэ – сэхсэнадсэй. Царды цин сэмсэ рэсуг'ддзинадсэй иппсэрд адсэймаг. Фэсэллоы фэсэйнсэхуызон нысаны. Национ – цардыуагон нывты ирд сэрфыст. Авторы цэстсэнгас йсэ персонажмсэ.

Коцойты Арсен. «Цуанонтэ», «Саломы», «Цэук'а эмэ фырк'а».

«Цуанонтэ». Радзырды мидис. Тедо сэмсэ Симоны царды уавэртэ. Ссэ удых'сэды сэнгэсэдзинад. Ссэ к'уындсэг миддуне сэмсэ ссэ талынг зонды социалон сэххосэгтэ. Юморы фэсэсэзтэ «чысыл адсэймаджы» темсэйи ранывсэсты. Радзырды кофликт: мсэгуыр, дсэлдзыныг, фэсэсэ уэсэдан адсэм сэлдсэртты гуымиры барх'омысы раз. Авторы цэстсэнгас йсэ персонажтэем.

«Саломы». Радзырды архайды рэстсэг сэмсэ бынат. Лидзсэг адсэмы уавэр. Саломийи фэсэгонц – йсэ фидар удых'сэд, знсэгтсэм сэнсэуынондзинад. Уацмысы идейон мидис: худинадэжы бсэсты мсэлсэст. Радзырды сюжеты динамизм, йе взадэжы экспрессии.

«Цэук'а эмэ фырк'а» - ссэрибарыл кадэ зарсэг. Уацмысы символон – аллегорикон мидис. Ныхмсэсэрд фэсэгонцтэ. Царды нысан сэмсэ амонды фарст. Таурсэг'кэснынады алы хуызтэ (лирикон сэрфыст, мидмонолог, монолог) сэмсэ уэсэмонц интонации. Архайды динамизм.

Гэдиаты Цомах'. «Эхсэрдзэен», «Дыгуэ дидинаэдэжы», «Царды усэз»

«Эхсэрдзэен». Эмдзсэсгсэйи идейон мидис. Царды гуылфэсэмсэ тындзыны хи х'ысмсэсэ дзыллсэйи цардамондимсэбэсттыны пафос. Эхсэрдзээны сэрдзон уынсэр сөсдиссэг аив зсэлты фэсэлхат.

«Дыууæ дидинаджы». Прозейсе фыст сэмдзæвгсæйы аивадон темæ. Дыууæ дидинаджы фæлгонцтæ. Сæ быцæуы рахæцæн – цармæ фæйнсæхуызон цæстæнгасы. Амонды фарст. Уацмысы сæйраг хъуыды: адсæймаг рæсугъд у йæ хорз хъуыддæгтæй.

«Царды уæз». Бесæ сæмæ йæ бинонты фыдцард. Мæгуырдинады сæууæлтæ. Куыстуарзаг сæмæ хæларзæрдæ лæджы катæй йæ даринагты хъымсæтыл. Бесæйы сæнхæлæджы сæрбайсæфт. Маринейы балц фæндаджы хицаумæ. Ус- хицауы царды фæрсæзтæ сæмæ йæ уагахæст сæххуыс курджытæм. «Сомы гæбаз» - бонджыны хæрзаудæны ирд сæвдисæн. Радзырды сæвзаджы хицæндзинæдтæ.

Барахъты Гино. «Бæстырæсугъды», «Уæхатæджы фырт чысыл Гуыйман».

«Бæстырæсугъд». Уацмысы сюжет. Канаты Афæхъо сæмæ кæсгон сæлдары фырт. Фысымты фæйнсæхуызон ахæст дыууæ усгурмæ. Курдиат сæмæ аивады тых. Бæстырæсугъды сурæт. уацмысы бастдинад адæмон сфæлдыстадимæ. Фыссæджы социалон, этикон сæмæ эстетикон идеал ацы новеллæйы.

Нигер. «Уæхатæджы фырт чысыл Гуыйман». Кадæджы идейон мидис. – фыдракæнды бафхæрд, рæстдинады усæлахиз. Гуыйман сæмæ Хъасболы миниуджытæ. Кадæджы конфликт. Социалон дихдинады мотивтæ. Æрдзы нывтæ сæмæ сæ нысан.

Хъуылаты Созырыхъо. «Æртындæсæй иумæ». «Таймуразы зарæг».

«Æртындæсæй иумæ». Радзырды темæ сæмæ идейæ. Гуырдиат меньшевикты фыдмитæ Хуссар Ирыстони мидхæсты азты. Æртындæс коммунары сгуйхт сæмæ трагедион хъымсæт. Сæ иумæйаг зондахæст, рухс фидсæныл сæууæндындинад. Коммунартты коллективон сурæт. Джиоты Андрийы типикон фæлгонц. Таурæггæнæг – трагикон цауты сæвдисæн сæмæ аргæгæнæг.

«Таймуразы зарæг». Кадæджы мидис. Адæмон сфæлдыстадимæ бастдинад. Таймураз – историон персонаж, йæ хъазуаты тох тыхгæнджытæмæ. Мадæ фæлгонцы аивадон нысаниуæг. Лæгдинад сæмæ патриотизмы мотивтæ кадæджы.

Дзесты Куыдзæг. «Хур сæхæнырдæм нæ ныгуылы». Радзырды темæ. Дзанджы монументалон сурæт. Йæ характеры сæйраг сæууæлтæ: сæхсар сæмæ намыс. Меньшевикты сæнуаг митæ. Дзанджы хъымсæты бæрзонд трагизм. Æрдзы нывты нысаниуæг. Уацмысы идейон мидис (сæгады бæсты – мæлæст) сæмæ аивадон фæрсæзты сæмиудинад.

Плиты Харитон. «Сæлимæт». Поэмæйы мидис. Ресы хохы романтикон пейзаж. Меньшевикты фыдракæндтæ. Лигдæстты хъизсæмар. Адæм сæмæ сæрдзы иудодой. Стигъджыты къорды контрастон сæрфыст (сæуаг, сæ фæлыст, сæ фынг) Сæлимæты фæлгонц. Йæ уынд , йæ удыхæдды рсугъддинад, йæ сгуйхт. Поэмæйы лирикон ахæст. Йæ ваджы аивдинад. Сæлимæты фæлгонц. Йæ уынд, йæ уды рæсугъддинад, йæ сгуйхт.

Хъамбердиаты Мысост. «Хурмæ курдиат», «Хосгæрст», «Хъæды»

«Хурмæ курдиат». Лирикон хъайтары цæттæдинад хи «рæзгæ цард» сæмæ сфæлдыстад адæмы сæрвæлтау сæрхæссæнмæ. Хур – сæрибар сæмæ рухсы нысан.

«Хосгæрст». Куысты поэзии. Хъаруджын усæнгты фидыц. Æмдзæвгсæйы музыкалондинад сæмæ зæлфыст.

«**Хъæды**». Зымсэджы пейзаджы хуызджын ахорсентæ сэмæ зæлфыст. Æрдз сэмæ адсеймаджы хсæн сæххæст гармонийы сусæг сæнкъарсæн.

Бесаты Тазе. «Æвзист идон». «Хæцæны».

«**Æвзист идон**». Чысыл Æхсары ныфс сэмæ лæгдзинад. Йæ бæрнон ахаст хистæры фæдзæхстмæ. Сæхсæвы тасыл фæусæлахизы цин. Ас лæджы уагахаст фæзмыны фæлтæрсæнтæ. Авторы цæстæнгас йæ персонажмæ.

«**Хæцæны**». Радзырды мидис. Архайды райрæст. Стуры тох йæ роды фæрвæзын кæныныл. Цæрсæгойтыл арм дарыны хъуыды.

Мамсыраты Дæбе. «Æрдхорд». Радзырды мидис. Малхазы фыдуагми сэмæ йæ фæстиуджытæ. Лæппуйы мидхъуырдухсæнтæ. Хæрзуагон – хъомыладон фарстатæ уацмысы : сæнаххос лгыл дау кæныны тæригъæд, рæдыдыл басæттын, рæстдзинад дзурыны ныфс, сæцæг хæлардзиад сэмæ мæнгæрддзинад сэмæ аф. д.

Дзæдтиаты Тотырбег. Къостайы сабийы бонтæ. Скъуыддзаг роман «Хæххон стъалы»-йæ. Къоста – скъоладзау. Йæ фыдуаг митæ. Йæ мæрттимæ йæ ахастдзинсæдтæ. Иуанейы бæхы атарды сæфсон сэмæ фæстиуджытæ. Адсæмы маст Къостайы сæфхæрджытæм. Хъызмыдсæйы характеристикæ. Чендзейы фæлгонц, сылгоймаг – хъомылгæнæджы сгуйхт. Зæронд Долсæт сэмæ гыццыл Къостайы хсæн хæлардзинад. Суинаг поэты рæзгæ уды сæууæлтæ.

Цæгæраты Максим. «Хъуыдинайы галуан». Таурæгъгæнæг Бæгъсæгуыссæйы зæрдæ-исгæ фæлгонц. Йæ аивадон функцитæ. Таурæгъ мидис. Мад сэмæ йæ цоты цард. Хъæбулы хæс. Галуан – дзыллæйы рахицæны символ. Уацмысы идейæ: адсæмы фарн – лæджы царды фидар сæнцой.

Плиты Грис. «Æртхутагдон». Æмдзæвгæйы темæ. Иссæйы сгуйхт хъуыддæгтæ. Йæ ахаст йæ хæстон бæхмæ. Уацмысы идейон – ритмикон арæстзы иудзинад. Инсæлар сэмæ сæфсады удхæстæгдзинад

Цырыхаты Михал. «Фæндаг». Царды раст фæндагыл слæууыны ахджиаг фарст. Æмдзæвгæйы идейæ: зындзинсæдты сæртты – бæрзонд нысанмæ.

«**Ма йæм тæхут, хуры тынтæ...**». Æмдзæвгæйы темæ. Æрыгон чызджы буц фæлгонц. лирикон геройы сæнкъарсæнтæ. Куыстæй райгонд адсеймаджы рæвг. Поэतिकон сиднты аивадон нысаниуæг.

Цæрукъаты Алыксандр. «Райгуырæн къона». Фыдыуæзæг уарзыны темæ. Лирикон хъайтары цæстæнгас царды иууыл егъаудæр хæзнатæм (райгуырæн къона, ныййарсæджы узæлд, хи къухвæллой) сæндæр адсæмты культурсæйсен аргъ кæныны идейæ. Æмдзæвгæйы поэतिकон фæрсæзтæ.

«**Хæхтыл хурзæрин рæдау...**» Æмдзæвгæйы мидис . сæрдзы нывтæ. Фæллойы цин – лирикон геройы зæрдсæйы уаг сэмæ поэतिकон уынынады ратсæдзæн.

Дзæболаты Хазби. «Хуымæтæджы æцæгдзинад» Æмдзæвгæйы темæ. Райгуырæн къона сэмæ мадæлон сæвæдджы нысаниуæг лæджы царды.

Гафез. «Ирон цагъд» Җмдзөвгөей темә. Ацырухсы уездан сөмә сыгъдөг удыхъед. Мөсыг – «таурсөгъгөенсөг», йсе аивадон нысаниусег. Кадөджы лиризм.

Сөйраг домөнтө 6 къласы ахуыргөенинөгты зонындзинөдтө сөмә арөхстдзинөдтөм

Скьоладзаутө хьуамө зоной:

- цы уацмыс ахуыр көнынц, уый текст, йсе мидис; йсе цаутө сөмә сө рөзт (сюжет); сө хъайтарты, уыдоны сөууөлтө сөмә сөмә ахастытө;

-дзырдаивады хуызтө: фольклорөй – миф, кадсөг, таурсөгъ, аргъау, зарсөг; литературөй – радзырд, поэмө, драмө, сөмдзөвгө; аивадон фөрсөзтөй – юмор сөмә сатирө, сурөст сөмә фөлгонц, строфа сөмә рифмө, эпитет, метафорө, абарст, фөсномыг ныхас (аллегории), символ.

Скьоладзаутө хьуамө арөхсөй:

-алыхуызон тексттө раст, аив сөмә рөвдз көсынмө;

-цы уацмыстө сахуыр кодтой, уыдоны мидис радзурынмө; фөрстытөен бөстон дзуапп дөсттынмө;

-уацмысы мидис равдисынсөн пълан саразынмө, уыцы пъланыл цыбыр сочинении ныффыссынмө;

-персонажтөен характеристикө дөсттынмө;

-хибарөй (фөсурокты) цы уацмыстө бакастыты, уыдон мидис радзурынмө, уыдон тыххөй йсөхи хьуыды зөгъынмө;

-дзырдуетөй сөмә хрестоматийы фиппаинсөгтөй пайда көнынмө.

Уацмыстә наизусть ахуыр кәнынмә:

1. Хетәгкаты Кьоста. «Балцы зарәг», «Сидзәргәс»
2. Гәдиаты Цомахь. «Әхсәрдзәен», «Дыууә дидинәджы»
3. Плиты Харитон. «Сәлимәт»
4. Хьамбердиаты Мысост. «Хьәды»
5. Плиты Грис. «Әртхутәгдон»
6. Цәрукьаты Алыксандр. «Хәхтыл хурзәерин рәдау...»

Къæлендарон – тематикон пълан 6 къласы ирон литературæйæ

№ Ур.	Сæргонд	Сахат	Ным æц	Урочы темæ	Универсалон ахуырадон архæйдтытæ	Фæстиуджытæ	Хæдзармæ куыст
1.	Адæмон сфæлдыстад	1		Адæмон сфæлдыстады сæйраг хуызтæ: уыци-уыцитæ, æмбисæндтæ, таурæгътæ, кадджытæ, мифтæ, зарджытæ	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонин, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонин æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад, Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>	<p>Зоний: адæмон сфæлдыстады хуызтæ; сæ хицæндзинадтæ æмæ сæ нысаниуæг.</p> <p>Арæхсой: таурæгътæ кадджытæ, æмбисæндтæ аив дзурынмæ.</p>	1-таурæгъ ,3- æмбисонды, 3- уыци- уыцийы зонин.
2.		1		Кадæг «Сослан æмæ Тары фырттæ» мидис.	Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын,	Зоний: Нарты кадджыты циклтæ æмæ сæйраг хъайтарты.	Ном æмæ намысы нысаниуæг.

				<p>ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблема раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	<p>Арæхсой: раст æмæ аив дзурын нарты кадджытæ; характеристика дæттын хъайтартæн; сæ сæйраг миниуджытæ иртасынмæ.</p> <p>Зоной: аргъæуттæ æмæ таурæгъты адæмон зондахаст, хæрзæгъдау æмæ цæстæнгасы равдыст; сæ темæтæ æмæ идейæтæ, сæ аив æвзаг. Арæхсой: аив æмæ нывыл фольклорон тексттæ хи ныхæстæй дзурынмæ; пълан арзынмæ æмæ уымæ гæсгæ изложении фыссынмæ</p>	
3.	1	Нæртон лæджы идеалтæ. Зонды уæлахиз гуымыры тыхыл.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдгытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблема раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын,</p>		Текст кæсынаемæ фæрстытæн дзуæпп раттын.	

				<p>хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
4.		1	<p>Аргъау «Арвы айдæн» -ы адæмон зондахаст, хæрзæгъдау æмæ цæстæнгасы равдыст.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад ,</p>		<p>Хи ныхæстæй дзурын.</p>

				<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
5.	1	<p>Мæгуыр лæджы фырты фæзминаг æууæлтæ аргъау «Ох-ох æмæ мæгуыр лæджы фырт»-ы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мæдæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	<p>Хи ныхæстæй дзурын, аив кæсын.</p>	

6.		1		<p>Таурæгъ - адамы дзургæ истори. «Цæхджын хойрадджы аргъ»- бузныгад, адаймагыл аудын, радаудзинад- адамы намысон идеалтæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæраг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæраг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæраг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адамы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>		<p>Аив кæсын, хи ныхæстæй дзурын.</p>
7.		1		<p>«Уастырджи æмæ æртæ æфсымæры»- сюжет æмæ идеяæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæраг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæраг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæраг кæнын</p>		<p>Таурæгъы мидис дзурын, хæйттыл адих кæнын.</p>

				<p>хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
8.	1	«Чермены зарæг» -ы историон бындур. Чермен – æлдæртты ныхмæ хъæбатыр тохгæнæг.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p>	<p>Хи ныхæстæй дзурын, пълан саразын.</p>	

				<p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
			<p>Зарæг «Антъоны зарæг» поэтикон арæст.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æварын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	<p>Зоной: хъайтарон зарæг цы у, уый зарджыты историон бындур; Арæхсой: зарæджы текст æвзарын.</p>	<p>Аив каст, скъуыд. наизусть.</p>

9.	Хетагкаты Къоста. 5с	1		Хетагкаты Къостайы царды хабæрттæ. Дзыллæйы сæрвæлтау иудзинадмæ сидт «Балцы зарæг»-ы.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæраг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæраг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæраг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	<p>Зоной: Къостайы царды хабæртты сæйрагдæр азты хабæрттæ; сахуыр ын кæной чиныг «Ирон фæндыр»-æй æмдзæвгæтæ аив æмæ нывыл дзурын; терминты нысаниуæг æмæ æмбарынаедтæ;</p> <p>Арæхсой: иртасын нывæфтыд æвзажды рæсугъдздинад æмæ йæ аивадон гæнæнтæ; æмдзæвгæты аивадон Уацмыс æмæ йæ архайждыты тыххæй йæ хъуыдытæ зæгъынмæ, цаутæн аргъ кæнынмæ, уыдон цардимæ бæттæн;</p>	Наиз.æмдз. æмæ Къостайы биографии дзурын.
10.		1		Мады катый йæ цотыл. «Сидзæргæс»-ы.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæраг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæраг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæраг кæнын</p>		скъуыддзаг барæвзарæй наизусть.

				<p>хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
11.	1	Басняйы æмбарынад æмæ мидис. «Марходарæг» - ы нысан-адæймаджы хъæнтыл(гуыбындзæл, фидисæмхиц, дыдзæсгом, æгад митæ) худын.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p>	Æмдзæвгæ наизусть.	

				<p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
12.		1	<p>Хæхбæсты æвадат царды нывтæ «Дзæбидырдуан»-ы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æварын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		<p>Текст кæронмæ бакæсын.</p>

13		1		<p>Хæххон æрдзы рæсугъдзинад, йæ бархъомыс адæймаджы царды.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		<p>Фæрстыгæн дзуæшпытæ</p>
				<p>Зæбаты хъæу. Зæронд Зураппы цæстæнгас ныфсхаст æмæ лæгдзинадмæ.Тедо æмæ Зæлинайы фæлгонцгæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын</p>		<p>Хи ныхæстæй дзурын фарс74.</p>

				<p>хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пылан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
14.	Гæдиаты Секъа. 4с.	1	<p>Секъайы царды хабæртгæ. Мадæлон æвзаг æмæ чиньджы нысаниуæг дзыллæйы царды- «Фæдзæхсын».</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пылан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p>	<p>Конспект скæнын, æмдзæвгæ аив кæсын.</p>

				<p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
15.		1	<p>Мæгуыр адæмы хъизæмайраг цард радзырд «Мад æмæ фырт»-ы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æварын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		<p>Хи ныхæстæй дзурын.</p>

16.		1		<p>Тугъан æмæ Маринейы тырнындзинад сæрибармæ. Радзырды сæйраг хъуыды.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>		<p>Фарс 90,7.8-æм фæрстыгæн дзуапп раттын</p>
17.		1		<p>«Зæрватыкк»-ы уарзты тых æмæ фидыц.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын</p>		<p>Аив кæсын, фарс 91</p>

				<p>хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
			<p>Секъайы басняты нысан: адæймаджы хъæндзинæдтимæ цаестуарзон тох, хуымæтæг æмæ ахсджиæг æцæгдзинæдтæ царды фидар кæнын.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p>		<p>Фæрстытæн дзуæппытæ раттын.аив æмæ кæсын</p>

				<p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
18.	Брытгъиаты Елбыздыхъо. 2с	1	Брытгъиаты Елбыздыхъо уацмысы «Уæрæседзау» мидис, йæ конфликт.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблема раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æварын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	<p>Зоной: Литерæтурæйы теорийæ комедии, юмор æмæ сатирæйы æмбарынæдтæ. Арæхсой: рольтæм гæсгæ кæсынмæ æмæ хъазынмæ спектаклы хуызы.</p>	Фарс 97- 99, дзурын зонын.

19.		1		Ирон лæджы эталон уацмысы. Муссæйы фæлгонц.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæраг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæраг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæраг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		Фарс 99-102 Хи ныхæстæй дзурын.
20.	Кочысаты Роза. 2с.	1		Розæйы цардæрфыстимæ базонгæ кæнын. Кочысаты Розайы «Гæды лæг»-ы идейон миди- зонды уæлахиз.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæраг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæраг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæраг кæнын</p>		Рольтæм гæсгæ кæсын зонын, фарс 112-116

				<p>хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
21.		1	<p>Умарханы фæлгонц. Бынæттон хицæутты гуымыры ахаст адæммæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p>	<p>Фæрстытæн дзуапп раттын.</p>

					<p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
22.	Илас Æрнигон. 2с.	1	Илас Æрнигоны царды хабæрттæ. «Зарæг» - ы автобиографион мидис.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	<p><i>Арæхсой:</i> Уацмыс æмæ йæ архайждыты тыххæй йæ хъуыдыгæ зæгъынмæ, цаутæн аргъ кæнынмæ, уыдон цардимæ бæттæн;</p>	Фарс 130, аив кæсын.	

23.	1		Радзырды «Челе» -ы мидис – зыд амае кэрæф лæджы хысмæт.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблема раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм амае мадæлон æвзагмае уарзондзинад гурын кæнын.</p>		Фарс 124 -126
			Челе– æхсæнадаей, царды цин амае рæсугъддзинадаей иппæрд адаймаг. Йæ фæлгонц.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын,</p>		Фарс 127 -130 ныффиссын Челейы фæлгонц .

				<p>проблема раст сбæраг канын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом канын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад, Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын канын.</p>		
24	Коцойты Арсен. 4с.	1	Коцойты Арсены царды хабæртгæ æмæ сфæлдыстад.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архайдтытæ сбæраг канын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæраг канын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблема раст сбæраг канын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом канын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p>	<p>Зоной: Арсены царды хабæртгæ æмæ йæ уацмыстæ; диалогон текст кæсын текст æвзарын.</p> <p>Арæхсой: сæйраг архайджытæн сæ миниуджытæ æвзарынмæ; характеристикæ дæттынмæ æмæ хи хъуыдытæ зæгъынмæ бакаст уацмысы фæдыл.</p>	Фарс134биографи дзурын.

				<p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
25.	1	Тедо æмæ Симоны царды уавæртæ «Цуанонтæ»-ы.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	Фарс 135-138, хи ныхæстæй дзурын.	

			<p>Радзырды конфликт: магуыр, дæлдзыныг, фæлæ уæздан адæм æлдæртты гуымыры бархъомысы раз.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		<p>Фарс138-141.фæрстыгæн дзуапп раттын.</p>
26.	1		<p>«Саломи»-ы архайды бынат æмæ уавæр.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын</p>		<p>Фарс142-145, хи ныхæстæй дзурын.</p>

				<p>хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
27.	1	«Цæукъа æмæ фыркъа» - сæрибарыл кадзы зарæг.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъаугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æварын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p>		Фарс145-150, фæрстытæн дзуæппытæ.	

					<p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
28.	<p>Гæдиаты Цомахъ. 3с.</p>	1	<p>Гæдиаты Цомахъы цардæрфыст æмæ лирикаæ. «Æхсæрдзæн».Æмдзæвгæйы идейон мидис.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æварын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблема раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æварын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	<p>Зоной: прозæйæ фыст æмдзæвгæ; раст æмæ аив дзурын текстмæ хæстæг прозæйæ фыст æмдзæвгæтæ; хъуыдыйæдтæ ивын, рацаразын сæ.</p> <p>Арæхсой: хъуыдыйæдтæ ивынм æмæ рацаразынмæ.</p>	Æмдзæвгæ наизустъ.	

29.		1		<p>«Дыууæ дидинаæджы». Прозæйæ фыст æмдзæвгæйы аивадон темæ. Дыууæ дидинаæджы фæлгонцтæ. Сæ быцæуы рахæцæн – цардмæ фæйнахуызон цæстæнгасы. Амонды фарст.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад ,</p>		<p>Скъуыдзаг наизустъ, аив кæсын зонын.</p>
-----	--	---	--	---	--	--	---

				<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
30.		1	<p>«Царды уæз» - ы Бесойы бинонты фыдцард.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p>Фарс155-157, фæрстытæм гæсгæ дзурын текст.</p>

				<p>удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
			<p>«Сомы гæбаз»-ы бонджыны «хæрзаудæны» ирд æвдисæн.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын</p>		<p>Фарс158-164, хи ныхæстæй дзурын.</p>

				<p>æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>		
31.	<p>Барахты Гино.</p> <p>2с.</p>	1	<p>Барахты Гинойы радзырд «Бæстырæсугд»-ы фысымты фæйнæхуызон ахасты дыууæ усгурмæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p>	<p><i>Арæхсой:</i> Уацмыс æмæ йæ архайждыты тыххæй йæ хъуыдытæ зæгъынмæ, цаутæн аргъ кæнынмæ, уыдон цардимæ бæттæн;</p>	Фарс166-172, аив кæсын.

хи ныхас раст рацаразын
зонын,
проблемаэ раст сбæраг
кæнын
хъæугæ информаци
ссарын зонин
æмбаргæ куыст

коммуникативон уаа

фæрстытæ æвæрын,
хи хъуыдытæ æргом
кæнын,
ахуыргты æмгуыстады
пълан аразын

удгоймагон уаа

æнкъарын ирон æвзаджы
ахадындынад нæ адæмы
царды,
мадæлон æвзаджы
аивдынад ,
Фыдыбæстæм æмæ
мадæлон æвзагмæ
уарзондынад гурын
кæнын.

32.		1		<p>Курдиат æмæ аивады тых. Бæстырæсугъды фæлгонц.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемаæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад ,</p>		<p>Бæстырæсугъды фæлгонц æмæ хи цæстæнгас Бæст.</p>
-----	--	---	--	---	---	--	---

					<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
33.	<p>Нигер (Дзанайты Иван.) 2с.</p>	1		<p>Нигеры кадæг «Уæхатæджы фырт чысыл Гуыйман»-ы мидис. Социалон дихдзинады мотивтæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p><i>Арæхсой:</i> Уацмыс æмæ йæ архайждыты тыххæй йæ хъуыдытæ зæгъынмæ, цаутæн аргъ кæнынмæ, уыдон цардимæ бæттæн;</p>	Фарс172-174, хи ных. дзурын.

				<p>удгоймагон уаа аenkъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
34.		1	<p>Гуыйман æмæ Хъасболы миниуджытæ. Кадæджы конфликт.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонин</p>		<p>Фарс174-178. фæрстытæ.</p>

				<p>æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>		
35.	Хъуылаты Созырыхъо. 2с.	1	Хъуылаты Созырыхъойы радзырды «Æртындæсæй иумæ»-ы темæ æмæ идейæ.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p>	<i>Арæхсой:</i> Уацмыс æмæ йæ архайждыты тыххæй йæ хъуыдытæ зæгъынмæ, цаутæн аргъ кæнынмæ, уыдон цардимæ бæттæн;	Фарс181, наизусть. скъуыддзаг

хи ныхас раст рацаразын
зонын,
проблемæ раст сбæрæг
кæнын
хъæугæ информаци
ссарын зонын
æмбаргæ куыст

коммуникативон уаа

фæрстытæ æвæрын,
хи хъуыдытæ æргом
кæнын,
ахуыргты æмгуыстады
пълан аразын

удгоймагон уаа

æнкъарын ирон æвзаджы
ахадындынад нæ адæмы
царды,
мадæлон æвзаджы
аивдынад ,
Фыдыбæстæм æмæ
мадæлон æвзагмæ
уарзондынад гурын
кæнын.

			<p>Æртындæскоммунары коллективон сурæт. Джиоты Андрейы фæлгонц.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемаæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад ,</p>		<p>Фæрстытæн дзуапп раттын</p>
--	--	--	---	--	--	--------------------------------

				<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
36.		1	<p>«Таймуразы зарæг»-ы Таймураз- историон персонаж, йæ хъазуат тох тыхгæнджытимæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p>Фарс184, аив кæсын.</p>

				<p>удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
.37	Дзесты Куыздæг. 2с.	1	Дзесты Куыздæджы радзырд «Хур скæсæнырдæм нæ ныгуылы»-ы темæ æмæ идейон мидис	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын</p>	<i>Арæхсой:</i> Уацмыс æмæ йæ архайждыты тыххæй йæ хъуыдытæ зæгъынмæ, цаутæн аргъ кæнынмæ, уыдон цардимæ бæттæн;	Фарс191-196, фæрстытæм гæстæ дзурын.

				<p>æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
38.	1	Дзанджы монументон сурæт. Меньшевикты æнæуаг мит.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p>	Фарс196-203, дзурын.	

хи ныхас раст рацаразын
зонын,
проблемаэ раст сбæраг
кæнын
хъæугæ информаци
ссарын зонын
æмбаргæ куыст

коммуникативон уаа

фæрстытæ æвæрын,
хи хъуыдытæ æргом
кæнын,
ахуыргты æмгуыстады
пълан аразын

удгоймагон уаа

æнкъарын ирон æвзаджы
ахадындзинад нæ адæмы
царды,
мадæлон æвзаджы
аивдзинад ,
Фыдыбæстæм æмæ
мадæлон æвзагмæ
уарзондзинад гурын
кæнын.

39.	Плиты Харитон. 2с	1		Плиты Харитоны поэмæ «Сæлимæт»-ы мидис. Ресы хохы романтикон пейзаж. Меньшевикты фыдракæндтæ.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад ,</p>	<p>Зонын: поэмæйы æмбарынад, йæ хицæндзинад иннæ литературон жанртæй.</p> <p>Арæхсын: поэмæйы аивадон миниуджытæ иртасынмæ.</p>	Фарс203- 214. Дзурын хи ныхæстæй.
-----	----------------------	---	--	---	--	---	-----------------------------------

				<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
40.		1	<p>Лигдæтты хъизæмар. Сæлимæты фæлгонц: йæ уынд, йæ уды рæсугъддзинад, йе сгуыхт.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p>Фарс214-224, скъуыддзаг наизусть барæвзарæй</p>

					<p>удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
41.	Хъамбердиаты Мысост. 1с.	1	Хъамбердиаты Мысосты лирикайы æрдз æмæ адæймаджы æхсæн æххæст гармонийы сусæг æнкъарæн «Хурмæ курдиат», «Хосгæрст», «Хъæды»-ы	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын</p>		Фарс228-230, аив кæсынмæ.	

				<p>æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>		
42.	Мамсыраты Дæбе. 2с.	1	Мамсыраты Дæбейы радзырд «Æрдхорд»-ы мидис.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p>	<p>Зоной: тексты мидис æмæ йæ æмбарой; хъайтары ахастытæ йæ бæхмæ æмæ йæ уарзон адæммæ. Арæхсой: мадæлон æвзагыл аив æмæ рæсугъд кæсын; æмдзæвгæ аив дзурынмæ.</p>	Фарс234-240, дзурын.

хи ныхас раст рацаразын
зонын,
проблемаэ раст сбæраг
кæнын
хъæугæ информаци
ссарын зонын
æмбаргæ куыст

коммуникативон уаа

фæрстытæ æвæрын,
хи хъуыдытæ æргом
кæнын,
ахуыргты æмгуыстады
пълан аразын

удгоймагон уаа

æнкъарын ирон æвзаджы
ахадындзинад нæ адæмы
царды,
мадæлон æвзаджы
аивдзинад ,
Фыдыбæстæм æмæ
мадæлон æвзагмæ
уарзондзинад гурын
кæнын.

			<p>Малхазы фыдуагми æмæ йæ фæстиуджытæ, йæ мидхъуырдухæнтæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад ,</p>	<p>Фарс 241-254</p>
--	--	--	---	--	---------------------

				<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
43.		1	<p>Хъомыладон фарстатæ: æнаххос лæгыл дау кæныны тæригъæд, рæдыдыл басæттын, æцæг хæлардзинад.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p>Фарстатæн дзуапп баццæтæ кæнын.</p>

				<p>удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>		
44.	Бесаты Тазе. 2с.	1	<p>Чысыл Æхсары ныфс æмæ лæгдынад «Æвзист идон» -ы. Йæ бæрнон ахаст хистæры фæдзæхстмæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын</p>	<p>Зоной: тексты мидис æмæ йæ æмбарой; хъайтары ахастыгæ йæ бæхмæ æмæ йæ уарзон адæммæ. Арæхсой: мадæлон æвзагыл аив æмæ рæсугъд кæсын; æмдзæвгæ аив дзурынмæ.</p>	<p>Фарс 255-261, хи ныхæстæй дзурын.</p>

				<p>æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>	
45.	1	«Хæцæны» -радзырды мидис. Стурæ тох йæ роды фæрвæзын кæныныл.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p>	Фарс 261- 265.	

хи ныхас раст рацаразын
зонын,
проблемæ раст сбæрæг
кæнын
хъæугæ информаци
ссарын зонин
æмбаргæ куыст

коммуникативон уаа

фæрстытæ æвæрын,
хи хъуыдытæ æргом
кæнын,
ахуыргты æмгуыстады
пълан аразын

удгоймагон уаа

æнкъарын ирон æвзаджы
ахадындынад нæ адæмы
царды,
мадæлон æвзаджы
аивдынад ,
Фыдыбæстæм æмæ
мадæлон æвзагмæ
уарзондынад гурын
кæнын.

46.	Дзадтиаты Тотырбег. 3с.	1		Дзадтиаты Тотырбеджы царды хабэртгэ æмæ сфæлдыстадыл афæлгæст.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемаæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад ,</p>		Фарс 267-276, биографи зонын.
-----	-------------------------------	---	--	--	--	--	----------------------------------

				<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
			<p>Къостайы сабийы бонтæ- скъуыдздзаг роман «Хæххон стъалы»-йы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p>Хи ныхæстæй дзурын.</p>

				<p>удгоймагон уаа аenkъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
47.		1	<p>Къоста-скъоладзау, йæ фыдуаг митæ. Суинаг поэты рæзгæ уды æууæлтæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонин</p>		<p>Фарс 277- 284, Къостайы характеристикæ.</p>

				<p>æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>		
48.	1	Чендзейы фæлгонц, сылгоймаг- хъомылгæнæджы сгуыхт.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p>	<p>Зоной: таурæгъон текстты мидис; сæ цаутæ æмæ сæ сюжет; сæ хъйтарты,, уыдоны æууæлтæ æмæ ахастытæ. Арагхсой: алыхуызон тексттæ раст, аив æмæ рæвдз кæсынмæ; фæрстытæн бæстон</p>	Чендзейы фæлгонц ныффыссын.	

				<p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемаэ раст сбæраг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонин æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуыргты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>	<p>дзуæшпытæ дæттынмæ; пълан</p>	
--	--	--	--	---	--------------------------------------	--

49.	Цæгæраты Максим. 2с.	1		Цæгæраты Максимы «Хъуыдинæйы галуан» таурæггæнæг Бæгъæгуыссæйы зæрдæисгæ фæлгонц.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад ,</p>		Фарс 286- 303, Таурæгъ кæронмæ бакæсын.
-----	--------------------------------	---	--	---	--	--	---

				<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
			<p>Галуан- дзыллæйæ рахицæны символ. Йæ идейæ: адæмы фарн-лæджы царды фидар æнцой.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p>Таурæгъ кæронмæ бакæсын.</p>

				<p>удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
50.		1	<p>«Ацырухс»-ы фыддуджы нывтæ. Æрдз æмæ адæмы сæрыстырдзинад чызджы сгуыхтæй.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын</p>		<p>Бæгъæгуыссæйы фæлгонц ныффыссын.</p>

				<p>æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	
			<p>Ацырухсы фæлгонц. Адæймаг æмæ æрдзон дунейы иудзинады нывтæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p>	<p>Фарстатæн дзуапп баццæтæ кæнын.</p>

хи ныхас раст рацаразын
зонын,
проблемаэ раст сбæраг
кæнын
хъæугæ информаци
ссарын зонин
æмбаргæ куыст

коммуникативон уаа

фæрстытæ æвæрын,
хи хъуыдытæ æргом
кæнын,
ахуыргты æмгуыстады
пълан аразын

удгоймагон уаа

æнкъарын ирон æвзаджы
ахадындынад нæ адæмы
царды,
мадæлон æвзаджы
аивдынад ,
Фыдыбæстæм æмæ
мадæлон æвзагмæ
уарзондынад гурын
кæнын.

51.	Плиты Грис. 1с.	1	Плиты Грис æмдзæвгæ «Æртхутæгдон» -ы мидис. Иссæйы сгухт хъуыддæгтæ. Йæ ахаст йæ хæстон бæхмæ.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзынад ,</p>	<p>Зоной: тексты мидис æмæ йæ æмбарой; хъайтары ахастытæ йæ бæхмæ æмæ йæ уарзон адæммæ.</p> <p>Арæхсой: мадæлон æвзагыл аив æмæ рæсугъд кæсын; æмдзæвгæ аив дзурынмæ.</p>	Æмдзæвгæ наизустъ, фæрстытæ.
-----	---------------------------	---	--	--	---	------------------------------

					<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
52.	<p>Цырыхаты Михал</p> <p>1с.</p>	1	<p>Цырыхаты Михалы æмдзæвгæ «Фæндаг»-ы царды раст фæндагыл слæууыны ахсждиаг фарст.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p>Зоной:рæвдз æмæ æмбаргæ кæаст кæнын, чиныгимæ кусын; тексты сæйраг хъуыды иртасын.</p>	<p>Фарс 316- 317,</p> <p>Раст æмæ аив кæсын æмдзæвгæтæ.</p>	

					<p>удгоймагон уаа аenkъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
53.	Цæрукъаты Алыкcандр 2с.	1	Цæрукъаты Алыкcандры лирикон хъайтары цæстæнгас царды «Райгуырæн къона».	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын</p>	<i>Арæхсой:</i> æмдзæвгæты позтикон фæрæзтæ иртасын; сæ хъуыды сын æмбарын кæнын; аив æмæ сыгъдæг дзурын.	Аив кæсын, наизустъ барæвзарæй.	

				<p>æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын кæнын.</p>		
67.	1	«Хæхтыл хурзæрин рæдау»-ы фæллоуы цин- лирикон геройы зæрдæйы уаг.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p>	<p>Зоной: царды Фыдызæхх æмæ мадæлон æвзагæн аргъ кæнын, уарзын æй, дзурын ыл сыгъдæг, хъахъхъæнын ын йæ сыгъдæгдынад.</p>	<p>Аив кæсын, нывтæ скæнын.</p>	

хи ныхас раст рацаразын
зонын,
проблемаэ раст сбæраг
кæнын
хъæугæ информаци
ссарын зонин
æмбаргæ куыст

коммуникативон уаа

фæрстытæ æвæрын,
хи хъуыдытæ æргом
кæнын,
ахуыргы æмгуыстады
пълан аразын

удгоймагон уаа

æнкъарын ирон æвзаджы
ахадындынад нæ адæмы
царды,
мадæлон æвзаджы
аивдынад ,
Фыдыбæстæм æмæ
мадæлон æвзагмæ
уарзондынад гурын
кæнын.

49.	Гафез. (Гаглойти Федыр.) 2с.	1	«Ирон цагъд». Цагъардзинады ныхмæ тохы æмæ æфхæрæгыл удыхъæдæй уæлахизы темæ. Ацырухсы уæздан æмæ сыгъдæг удыхъæд.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад ,</p>	Зоной: кадæджы мидис æмæ сæйраг хъуыды; мæсыджы аивадон функци; термин «кадæг»-ы амынд.	Фарс325-332, аив кæсын.
-----	---------------------------------------	---	---	---	---	-------------------------

				<p>Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
50.		1	<p>Мæсыг- таурæггæнæг æмдзæвгæ «Ирон цагъд»-ы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемаæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p>Зоной: царды Фыдызæхх æмæ мадæлон æвзагæнаргъ кæнын, уарзын, дзурын ыл сыгъдæг, хъахъхъæнын ын йæ сыгъдæгдзинад.</p>	<p>Хи ныхæстæй дзурын текстмæ хæстæг скъуыддзаг барæвзарæй.</p>

					<p style="text-align: center;">удгоймагон уаа аenkъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>		
51.		1		Рацыд æрмæгæй тæстон куыст.			

Литерæтурæ:

1. Джыккайты Ш. Ирон литературæйы истори (1917-1956). Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2002.
2. Джусойты Н. История осетинской литературы. Кн. 1-ая, 2-ая. – Тбилиси, 1985.
3. Джикаев Ш. Осетинская литература. Краткий очерк. – Орджоникидзе, 1980.

4. Джыккайты Ш. Нæ разагъды лæгтæ. Сфæлдыстадон портретæ. – Дзæуджыхъæу, 2000.
5. Ирон литературæ (1917-1956 азтæ). Хрестомати. 2-аг хай. – Дзæуджыхъæу, 1998.

Перечень рекомендуемых интересных осетинских сайтов.

<http://sevos.ru> Электронная версия газеты "Северная Осетия"

<http://www.ugo-osetia.ru> "Южная Осетия" - общественно-политическая газета Республики Южная Осетия.

<http://www.darial-online.ru/> Электронная версия журнала "Дарьял". Все номера. Интересная библиотека

<http://fidiuag.osetia.su/> Журнал "Фидиуаг" на осетинском языке.

<http://osinform.ru/> Сайт ИА ОСинформ Государственной телерадиокомпанией «Ир» Республики Южная Осетия. Оперативное предоставление объективной информации, по Южной и Северной частям Осетии.

<http://zilaha.narod.ru/> РЦИ-Аланийы адæмон газет "Рæстдзинад"-ы фæсивæдон æмæ спортивон рауагъды электрон хуыз .Электронная версия молодежно-спортивного выпуска народной газеты РСО-Алания "Растдзинад"

<http://www.iriston.com/> Проект патриотов Осетии. Много интересной информации.

<http://www.osradio.ru/> Интереснейший и очень полезный проект юго-осетинских энтузиастов. Возможность смотреть осетинские фильмы, спектакли видеоклипы и слушать осетинское радио.

<http://www.iron.tv/> На сайте можно посмотреть или скачать итоговый выпуск новостей телекомпании "АЛАНИЯ" за текущий день.

<http://www.dukani.ru/> Интернет-магазин. Возможность купить интересные книги, аудио- и видео записи осетинских музыкантов, работы художников и многое другое.

<http://lingvo.osetia.ru/> Очень интересный, насыщенный и полезный сайт для изучающих осетинский язык самостоятельно. Проект старшего преподавателя Санкт-Петербургского Государственного университета, уроженца Владикавказа, Вячеслава Иванова.

<http://allingvo.ru/> Сайт Юрия Дряева для изучающих осетинский язык. Осетинско-русский и русско-осетинский словари для программы Lingvo. Тексты для чтения со словарем. Коллекция осетинских песен с текстами.

<http://abetae.ru/> JAVA -дзырдут. Закачай в свой телефон осетинско-русский словарь. БЕСПЛАТНО

<http://iratta.com> Очень интересный и содержательный сайт. Осетия - Алания. Аланы. Владикавказ.

<http://www.nataabaeva.com> Для любителей живописи. Интересный сайт молодой художницы Натальи Абаевой

<http://alanvakfi.org.tr/index.asp> Сайт турецких осетин (информация дается на турецком языке).

<http://www.region15.ru/> Новости, разнообразная информация, музыка.

<http://osetiny.ru/> Разнообразная информация об осетинском интернете и полезные ссылки.

<http://www.osagrotour.ru/> Информация для любителей сельского и горного туризма.

<http://baragbonta.ru> Об осетинских праздниках на родном языке.

<http://oldvladikavkaz.ru/> Сайт "Старый Владикавказ"

<http://abe87.narod.ru/> Осетинские песни и мелодии.

<http://fond-hadonova.ru> "Яблоко Нартов". Благотворительный фонд профессора З.М. Хадонова

<http://www.mol-sport.ru/> Интересный сайт министерства по делам молодежи, физкультуры и спорта Республики Северная Осетия-Алания

<http://tabol.nm.ru/> Сайт Сергея Таболова об осетинском народе.

<http://www.osetins.com/> Проект "Осетия и осетины" Батраза Хугаева

<http://titus.uni-frankfurt.de/texte/etcs/iran/niran/oss/nart/nart.htm> Нартские сказания на иронском и дигорском, с возможностью чтения при помощи латинского алфавита.

<http://xurzarin.ru> Юго-Осетинская общественно-политическая газета "Хурзарин"

<http://www.iriston.ru> Сайт осетинской диаспоры.

<http://ossetia.ru/> Новости Северной и Южной Осетии. Другая разнообразная информация.

<http://osetia.tv> Видео об Осетии: последние новости, различные передачи, фильмы, интервью, спортивные события.

<http://www.yoo.ru/> Молодежь Осетии

<http://genocide-in-ossetia.com/> Материалы о геноциде народа Южной Осетии и событиях августа 2008 года.

<http://www.fondnasledie.narod.ru/> Фонд сохранения и популяризации нартского эпоса и других источников культурного наследия осетинского народа.

<http://aors.narod.ru/> История и культура Осетии

<http://cominf.org/> Сайт Государственного комитета по информации и печати Республики Южная Осетия

<http://artarv.iriston.com/> Арт-проект Вадима Пухаева о искусстве Осетии

<http://www.osetia.ru/~toma/> История, культура и традиции осетин. Проект Тома Кулаевой.

<http://www.anaharsis.ru/> История, культура, искусство, религия. Проект Валерия Цагараева.

<http://www.travelvlad.com/> Интересный и красочно оформленный сайт для любителей путешествий на Юг и горного туризма.